

Gwara w filmie – postulaty i perspektywy badawcze

Badania nad stylizacją językową w polskich tekstach artystycznych mają długą tradycję zarówno w środowiskach literaturoznawczych, językoznawczych jak i teoretycznoliterackich. Cele, przebieg i skutki zabiegu kształtowania tekstu, będącego realizacją stylu artystycznego, zgodnie z wykładnikami innego stylu były analizowane z teoretycznego punktu widzenia, a same teksty poddawane szczegółowym badaniom materiałowym. Dzięki temu stylizacja językowa w tekstach literackich, jej typy, rodzaje, przejawy i funkcje są zagadnieniami opracowanymi kompleksowo, a dalsze badania nad nimi koncentrują się na wykorzystaniu wypracowanych narzędzi w analizie kolejnych tekstów literackich.

Wydaje się że założenia teoretyczne i narzędzia badawcze, służące analizie tekstów literackich z powodzeniem mogą być wykorzystane również w badaniach nad obecnością innych niż ogólnopolskie odmian stylowych języka tekstach kultury, jakimi są filmy. Spostrzeżenie to potwierdzają wstępne badania nad wykorzystaniem gwary podlaskiej i podhalańskiej na szklanym ekranie. Te wstępne analizy pokazują jednak, że o ile najważniejsze cechy tej metodologii można wykorzystać bez większych modyfikacji, o tyle specyfika filmu jako przejawu działalności artystycznej determinuje konieczność jej poszerzenia o nowe perspektywy i narzędzia metodologiczne. Celem wystąpienia jest próba wytyczenia ścieżek badawczych, które w przyszłości doprowadzić mogą do stworzenia metodologii pozwalającej uchwycić specyfikę i determinanty stylizacji gwarowej w dziełach szklanego ekranu. W centrum moich zainteresowań znalazły się przede wszystkim procesy wykorzystywania w filmie terytorialnych odmian języka. Wydaje się jednak, że podobne aspekty należy uwzględnić w badaniach stylizacji na gwary środowiskowe.